

‘Wat een ellendig mens ben ik’

Romeinen 7.7-25

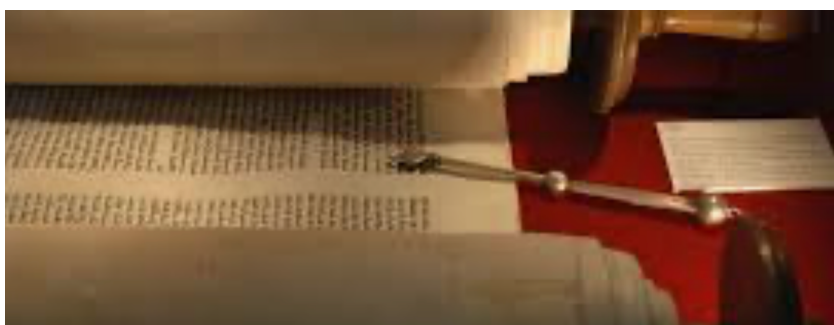
Rev Dr Jos M. Strengholt
Heliopolis 2014

De afgelopen weken hebben we gekeken naar de dringende oproep van de apostel Paulus aan de christenen in Rome om niet voor zichzelf te leven, voor hun eigen plezier, voortgedreven door hun eigen verlangens. Hij spoorde hen aan om voor God te leven. Net zoals ook wij worden opgeroepen om voor God te leven.

De apostel betoogde dat wij in staat zijn om voor onze Heer God te leven, omdat wij dankzij de genade van Jezus Christus niet langer slaven van de zonde zijn. God is onze Heere en door Zijn genade kunnen wij voor Hem leven.

Paulus bracht dit evangelie aan de gemeente in Rome omdat die gemeente verdeeld was. De Joden in de gemeente wilden vasthouden aan hun Thora, de wetten van het Oude Testament, en zij wilden dat de christenen uit de volken die Joodse wetten ook zouden aannemen. Die christenen uit de volken wilden dat niet en keken wat neer op die Joden.

Paulus benadrukte dat de wetten van het Oude Testament Israël nooit dichterbij God hebben gebracht. De Thora legde juist de zonden van het volk bloot. Jezus Christus redt ons, en de Thora heeft niet bijgedragen aan Israëls redding — behalve dan dat zij mensen teruggedreef naar God met de roep: “Red mij, ik ben een man met onreine lippen, ik ben het niet waard.”

1. Hoe moeten we dit gedeelte van Romeinen 7 begrijpen?

Sommige Joden vroegen Paulus: “Bedoel je dan dat de wet slecht is? Dat de wet ervoor zorgt dat wij zondigen?”

“Nee,” antwoordde hij, “de wet heeft jullie geholpen om je eigen zonde te leren kennen. De wet is goed. Maar wij Joden delen dezelfde zondigheid als de hele mensheid, als alle nakomelingen van Adam. Wij hebben allemaal een Redder nodig.”

En dan schrijft Paulus die moeilijke woorden uit Romeinen 7 die we zojuist hebben gelezen. Laat ik een paar uitspraken herhalen.

Want wij weten dat de wet geestelijk is, maar ik ben vleselijk, verkocht onder de zonde.
(Romeinen 7.14)

Want wat namelijk teweegbreng, doorzie ik niet. Want niet wat ik wil, dat doe ik, maar wat ik haat, dat doe ik. (Romeinen 7.15)

Want ik weet dat in mij, dat is in mijn vlees, niets goeds woont. Immers, het willen is er bij mij wel, maar het goede teweegbrengen, dat vind ik niet. Want het goede dat ik wil, doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik. (Romeinen 7.18-19)

Want naar de innerlijke mens verheug ik mij in de wet van God. Maar in mijn leden zie ik een andere wet, die tegen de wet van mijn verstand strijd voert en mij tot gevangene maakt van de wet van de zonde, die in mijn leden is. (Romeinen 7.22-23)

Zo dien ik dan zelf wel met het verstand de wet van God, maar met het vlees de wet van de zonde. (Romeinen 7.25)

Dat zijn moeilijke woorden. Waar heeft Paulus het hier over? Was het maar zo eenvoudig om het zeker te weten.

Het is heel makkelijk om nu mijn eigen mening te geven en te zeggen: “Dit is het! Dit is wat God ons hier wil leren!”

Maar dat zou een beetje aanmatigend zijn. Dit is een ingewikkeld gedeelte en goede christelijke denkers, mensen die toegewijd zijn aan het evangelie van Jezus Christus, hebben deze woorden van Paulus op heel verschillende manieren uitgelegd. Ik noem vier belangrijke uitleggen.

1) De meeste vroege kerkvaders dachten dat Paulus hier de situatie beschrijft van mensen vóór hun bekering. Het gaat niet echt over Paulus als christen, ook al gebruikt hij voortdurend het woord “ik”. Paulus vereenzelvigt zich met de mensheid door in de eerste persoon te spreken, zodat hij niet beschuldigend naar anderen wijst.

De heilige Cyrillus van Alexandrië schreef een commentaar op de Romeinenbrief en zei: “Het lijkt erop dat dit betrekking heeft op de onwetende heidenen, wier gedachten Paulus hier weergeeft.”

Volgens deze uitleg spreekt Paulus dus over niet-christenen. Zij zijn slaven van de zonde; Paulus zelf is natuurlijk geen slaaf van de zonde. Dit gedeelte gaat dan niet persoonlijk over hem.

2) Anderen zeggen dat Paulus hier spreekt over onvolwassen christenen. Zij zijn gered door Gods genade, maar moeten nog leren wandelen met Christus. Daarom wint de zonde telkens weer terrein.

Dat Paulus in de ik-vorm spreekt, zien zij als een manier om zich met deze gelovigen te identificeren en hen verder te helpen groeien. Ook zij zijn nog sterk gebonden aan de zonde. Ze willen het goede doen, maar falen vaak.

3) Weer anderen zeggen dat we het “ik” van Paulus serieus moeten nemen. Hij spreekt immers in de tegenwoordige tijd. Volgens hen beschrijft hij zijn eigen volwassen christelijke leven. Hij geeft ons een inkijkje in zijn persoonlijke strijd om voor God te leven.

Hij wil een volmaakt christelijk leven leiden, maar ontdekt telkens weer zijn tekortkomingen. Aan het einde van de dag is niets wat wij doen echt volmaakt. In die zin blijven wij allemaal zondaars.

Dat is bijvoorbeeld het standpunt van de gereformeerde theoloog William Hendriksen. Hij schrijft:

De christen leeft nu in een tijd waarin de oude en de nieuwe eeuw elkaar overlappen. Er was een tijd dat Paulus uitsluitend zondaar was. Er komt een tijd dat hij uitsluitend heilige zal zijn. Maar nu, terwijl hij deze brief dicteert, is hij tegelijk zondaar én heilige. Een heilige, zeker, maar ook een zondaar; vandaar de spanning, het innerlijke conflict. Het is een strijd die iedere ware gelovige kent.

Overigens kwam ik deze visie ook tegen bij rooms-katholieke geleerden.

4) Een vierde uitleg zegt dat Paulus hier spreekt over Israël, het volk van God, onder de wet vóór de komst van Christus. Volgens deze uitleg identificeert Paulus zich met Israël door “ik” te zeggen, maar dan met Israël vóór Jezus Christus. Het beschrijft ook Paulus' eigen leven als vrome farizeeër. Zolang hij en Israël onder de wet leefden, liet de wet hen vooral hun zonden zien; zij bracht hen niet dichterbij God. Ze wilden God dienen, maar de zonde bleek telkens sterker. Ze waren nog steeds slaven van de zonde.

2. Hoe gaan we om met verschillende meningen?

Wat moeten wij doen wanneer christenen verschillend denken over zulke onderwerpen?

Wat als mensen in dezelfde kerk de Bijbel verschillend uitleggen? We zien overal voorbeelden van mensen die elkaar verbaal aanvallen, anderen uit de kerk zetten of zelfs nieuwe kerken beginnen vanwege leerstellige verschillen.

Wanneer we verschillende standpunten tegenkomen, is het belangrijk om te beginnen met dit besef: onze gemeenschap is gebaseerd op onze verbondenheid met Jezus Christus, niet op onze theologie. Natuurlijk kunnen we niet over Jezus spreken zonder theologie, maar het is niet onze theologie die ons redt of zegent. Dat doet God, door Jezus Christus.

Daarnaast blijft al onze uitleg van de Bijbel mensenwerk. Het is niet onze goede exegese die ons met Jezus verbindt, maar het geloof in Hem. En geloof heeft iets geheimzinnigs: het wordt ons door God gegeven.

Geloof komt eerst; theologie komt daarna. Theologie is onze menselijke poging om het door God gegeven geloof in de drie-enige God te begrijpen en uit te leggen.

Dat betekent niet dat de kerk geen grenzen heeft of geen basisleer kent waar alle christenen zich aan moeten houden. Die basis gaat echter over de kernzaken van het geloof. Historisch hebben we die samengevat in de grote geloofsbelijdenissen, zoals degene die we elke week in de kerk gebruiken.

In de kerk is het verstandig om de nadruk te leggen op de hoofdzaken. Dat zijn de zaken waarover de heilige Vincentius van Lérins halverwege de vijfde eeuw, zei:

Wij moeten vasthouden aan wat overal, altijd en door allen geloofd is.

Ik vind dat een prachtige regel voor christelijke eenheid. Als christenen kunnen we veel verschillen hebben, veel opvattingen en ideeën. Maar

zolang mensen vasthouden aan wat overal, altijd en door allen geloofd is, kunnen wij elkaar erkennen als trouwe medegelovigen. Als mensen die net als wij verbonden zijn met onze Heer Jezus Christus.

Als iemand een kind van God is door Jezus Christus, hoe zouden wij zo iemand dan op afstand kunnen houden vanwege verschillen van inzicht?

Meningsverschillen over zaken die niet overal en altijd geloofd zijn, mogen onze eenheid niet beschadigen. In de hoofdzaken zijn we één; in de bijzaken geven we elkaar ruimte.

3. Wat kunnen we van Paulus leren in dit gedeelte?

Wat leren we van wat Paulus hier aan de Romeinen schrijft?

Persoonlijk voel ik me het meest aangetrokken tot de laatste uitleg: dat Paulus hier zijn leven als farizeeër beschrijft en daarmee ook het leven van Israël onder de wet.

In hoofdstuk 6 heeft hij immers gezegd dat wij niet langer slaven van de zonde zijn en heeft hij ons opgeroepen om onszelf aan God beschikbaar te stellen als Zijn dienaren. Het zou vreemd zijn als hij enkele verzen later ineens zegt dat hij nog steeds een slaaf van de zonde is.

Bovendien heeft hij in hoofdstuk 6 juist duidelijk gemaakt dat de Thora niet de weg is om tot eer van God te leven. Waarom zou hij dan in hoofdstuk 7 ineens zeggen dat hij probeert volgens de Thora te leven, maar daarin faalt omdat hij een slaaf van de zonde is? Het lijkt mij logischer dat hij zijn vroegere leven als vrome farizeeër beschrijft.

Paulus schrijft deze hele brief om de christenen in Rome duidelijk te maken dat zij één zijn in Christus en dat zij hun sociale en culturele verschillen die eenheid niet mogen laten ondermijnen.

In hoofdstuk 7 laat hij zien dat het houden van de wet Israël niet dichterbij de redding heeft gebracht. De wet maakte hen alleen maar bewuster van het feit dat er iets fundamenteel mis was.

De hele wereld was van God afgedwaald. Zelfs het volk van God, dat de wet had ontvangen, was van Hem afgedwaald. Zij wilden gehoorzamen, maar er werkte iets in alle mensen waardoor echte gehoorzaamheid onmogelijk bleek.

Daarom roept Paulus samen met heel het wetgetrouwe Israël uit: “Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam van deze dood?” (Romeinen 7.24)

Wie zal mij bevrijden van een bestaan waarin ik, net als alle mensen, besmet ben door de zonde van Adam en steeds weer geneigd ben het verkeerde te doen?

Kennis van Gods wil blijkt niet voldoende te zijn om Hem te gehoorzamen. Kennis alleen maakt ons niet beter.

Ook een sterke wil om Gods wil te doen bleek niet genoeg voor Israël en voor Paulus als farizeeër. Weten wat goed is en vervolgens steeds opnieuw zeggen: “Ik zal het doen, ik zal het doen, ik zal het doen,” maakt ons nog geen betere mensen.

Paulus wist zelfs heel goed wat er mis was. Hij beseftte dat hij een zondaar was. Maar als mens miste hij de innerlijke kracht om Gods wil te doen. Hij wilde gehoorzamen, maar deed het

tegenovergestelde. Paulus stelde de juiste diagnose, maar daarmee was het probleem nog niet opgelost.

Conclusie

Het antwoord voor die ellendige mens ligt niet in Gods wetten, niet in een sterke wil en ook niet in een goed zelfinzicht.

Het antwoord is dat God Zelf komt redden — door Jezus Christus.

Hij kan ons leven radicaal veranderen. Hij kwam niet alleen om onze zonden te vergeven, maar ook om ons te bevrijden van de slavernij van de zonde en ons tot gehoorzame dienaren van God te maken.

Dat lijkt precies het tegenovergestelde van het idee dat wij nog steeds slaven van de zonde zouden zijn, altijd geneigd om het verkeerde te doen, altijd het tegenovergestelde van onze verlangens uit te voeren en altijd te verliezen.

God verlangt van ons dat wij Hem gehoorzamen door Jezus Christus. Daarom heeft Hij Zijn Zoon gezonden. En ook Zijn Geest — waarover we volgende week meer zullen spreken.

God biedt ons Zijn aanwezigheid in ons leven aan: dat is de tegenwoordigheid van Vader, Zoon en Heilige Geest. Hij wil aanwezig zijn in ons leven, ook door het Heilig Avondmaal, zodat wij de Heere liefhebben, Hem dienen en ook alle mensen liefhebben.

Laten wij daarom ontvangen wat God ons geeft.

+In de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest. Amen.